

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ОРГАНІЗАЦІЇ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ
(нова редакція)**

на першому (бакалаврському) рівні
для студентів освітньо-професійної програми
„Фізична культура і спорт”
спеціальності 017 Фізична культура і спорт
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

**Затверджено на засіданні
кафедри спорту та фізичного
виховання
Протокол № 1 від 17.08.2020 р.**

**ТЕРНОПІЛЬ
2020**

Укладачі:

Маляр Едуард Імреївич,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри спорту та фізичного виховання

Гах Роман Васильович,
кандидат педагогічних, доцент, завідувач кафедри спорту та фізичного виховання

Маляр Неля Степанівна,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри спорту та фізичного виховання

Методичні вказівки з організації навчання за елементами дуальної форми освіти на першому (бакалаврському) рівні для студентів освітньо-професійної програми „Фізична культура і спорт”, спеціальності 017 Фізична культура і спорт, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Укл. Е.І. Маляр, Р.В. Гах, Н.С. Маляр / Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 15 с.

Рецензенти:

Циквас Роман Станіславович,
професор кафедри спорту та фізичного виховання Тернопільського національного економічного університету, Заслужений тренер України

Відповідальна за випуск:

Гах Роман Васильович,
завідувач кафедри спорту та фізичного виховання, кандидат педагогічних наук, доцент

Бірюков Олександр Володимирович,
начальник Тернопільського обласного управління з фізичного виховання та спорту Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України, доцент, Заслужений працівник фізичної культури і спорту

Методичні вказівки затверджені на засіданні кафедри спорту та фізичного виховання Тернопільського національного економічного університету. Протокол № 1 від 17.08. 2020 року.

Маляр Е.І., Гах Р.В, Маляр Н.С.

Вступ

Дуальна форма здобуття освіти - спосіб здобуття освіти, що передбачає навчання здобувачів на робочих місцях в установах та організаціях сфери фізичної культури і спорту для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі підписаних угод про здійснення навчання за дуальною формою здобуття освіти.

Відповідно до Порядку введення елементів дуальної форми здобуття освіти в Тернопільському національному економічному університеті запроваджено використовувати елементи дуальної форми освіти як освітній компонент.

Учасники дуальної форми здобуття вищої освіти - заклад вищої освіти, роботодавець та здобувач ступеня вищої освіти.

1. Мета та завдання навчання за елементами дуальної форми освіти

Елементи дуальної форми освіти для студентів на першому (бакалаврському) рівні галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 017 Фізична культура і спорт, освітньої програми «Фізична культура і спорт» є складовою частиною навчальної програми підготовки здобувачів.

Мета навчання з дисципліни «Елементи дуальної освіти» полягає у підготовці студентів до виконання основних функцій фахівця (тренера) сфери фізичної культури і спорту, становленні й розвитку професійної майстерності, формування професійної спрямованості отриманих знань із загальної теорії підготовки спортсменів, теорії та методики спортивного тренування, заснованих на використанні сучасних технологій і передових практик; виховання у студентів потреби постійно поповнювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності.

Основне завдання упровадження елементів дуальної форми навчання – адаптація здобувачів освіти до першого робочого місця, що відповідає його освітній спеціальності та кваліфікації, підвищення їхньої мотивації до отримання кваліфікації (спеціальності), удосконалення практичної складової освітнього

процесу із збереженням достатнього рівня теоретичної підготовки, що забезпечує дотримання стандартів вищої освіти та підвищення якості підготовки кваліфікованих кадрів із урахуванням вимог роботодавців.

Програма навчання за елементами дуальної форми освіти розроблена на основі Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти, розробленою Міністерством освіти і науки України і схваленої Кабінетом міністрів України 19 вересня 2018 року.

2. Організація навчання за елементами дуальної форми освіти та керівництво нею.

Для організації навчання за елементами дуальної форми освіти кафедра формує картотеку потенційних роботодавців, яка затверджується групою забезпечення спеціальності. Критеріями відбору потенційних роботодавців як учасників дуальної форми здобуття вищої освіти є відповідність статуту (положення) і функціональної діяльності установ та організацій галузевому стандарту вищої освіти відповідних спеціальностей.

Група забезпечення спеціальності ініціює укладання двосторонніх договорів (університет - роботодавець) про елементи дуальної форми здобуття освіти.

Після підписання договору про елементи дуальної освіти між університетом та роботодавцем виникають стосунки професійного навчання.

Зміст договорів про професійне навчання може бути диференційованим залежно до специфіки провадження діяльності роботодавця.

Обов'язковими складовими договору про професійне навчання повинні бути: відомості щодо компетентностей, що отримують здобувачі вищої освіти під час освоєння професії, відомості щодо умінь та навичок, що повинні мати здобувачі вищої освіти для успішної здачі встановленої форми контролю знань.

Студенти можуть самостійно з дозволу кафедри підбирати місце навчання та пропонувати його для організації навчання за елементами дуальної форми

освіти в терміни, вказані в графіку освітнього процесу.

Загальну організацію навчання за елементами дуальної форми освіти та контроль за її проведенням здійснює випускова кафедра. Від випускової кафедри призначається куратор з організації навчання за елементами дуальної форми освіти.

Від організації (установи), що є базою навчання за елементами дуальної форми освіти, наказом директора призначається керівник (наставник, тренер) навчання із числа найбільш досвідчених фахівців, який має сучасні знання та погляди на існуючі процеси та вирішення проблем у сфері фізичної культури і спорту, організацію та управління тренувальним процесом.

Обов'язки куратора з організації і контролю навчання за елементами дуальної форми освіти від випускової кафедри університету.

У період виконання своїх функцій куратор з організації навчання за елементами дуальної форми освіти зобов'язаний:

- організувати навчання за елементами дуальної форми освіти відповідно до затвердженої програми;
- провести інструктаж зі студентами про порядок проходження навчання за елементами дуальної форми освіти;
- постійно консультувати студентів з питань збирання і підготовки матеріалів для звіту, а також з приводу навчання за елементами дуальної форми освіти у підрозділах;
- забезпечувати взаємодію з керівником (наставником, тренером) навчання за елементами дуальної форми освіти від організації, установи;
- давати характеристику на студента, відзив на його звіт та брати участь у складі комісії щодо прийняття захисту звіту з навчання за елементами дуальної форми освіти.

Обов'язки керівника (наставника) з організації навчання за елементами дуальної форми освіти практики від підприємства.

У період виконання покладених на нього функцій керівник (наставник, тренер) навчання за елементами дуальної форми освіти зобов'язаний:

- забезпечити студентів робочим місцем і конкретною роботою з потрібними матеріалами;
- здійснювати методичне керівництво та надавати допомогу студентам при виконанні відповідних дій та у збиранні матеріалів для звіту;
- контролювати роботу студентів і дотримання ними трудової дисципліни, обліковуючи вихід на навчання за елементами дуальної форми освіти;
- давати письмові характеристики на студентів з оцінкою їхнього ставлення до роботи, додержання ними трудової дисципліни, рівня теоретичної і практичної підготовки, набутих навичок і вмінь.

Обов'язки та права студента на період навчання за елементами дуальної форми освіти.

Студенти перед початком навчання за елементами дуальної форми освіти зобов'язані:

- від куратора (від випускової кафедри) отримати направлення для навчання за елементами дуальної форми освіти, її програму та щоденник, а також рекомендації щодо оформлення звіту;
- своєчасно прибути на базу навчання за елементами дуальної форми освіти;
- дотримуватись правил внутрішнього розпорядку підприємства (підрозділу), графіка їх роботи; правил охорони праці й техніки безпеки;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою навчання за елементами дуальної форми освіти і вказівками її керівника (наставника, тренера);
- засвоїти функціональні обов'язки, прийоми та методи роботи, навички роботи з документами та на відповідних посадах у підрозділах установ та організацій сфери фізичної культури і спорту;
- вести облік самостійно виконаної роботи, її особливості і рекомендації щодо вдосконалення системи управління організацією, установою;
- своєчасно оформити за встановленою формою звіт, подати і

захистити його перед комісією кафедри.

Кожен із студентів має право:

- до початку навчання за елементами дуальної форми освіти одержати консультацію куратора (від випускової) щодо оформлення всіх необхідних документів;
- до закінчення навчання за елементами дуальної форми освіти (не пізніше ніж за день) одержати ділову характеристику від керівника (наставника, тренера) з організації (установи);
- вимагати об'єктивної оцінки результатів навчання за елементами дуальної форми освіти.

Контроль за виконанням студентами вимог щодо проходження навчання за елементами дуальної форми освіти відбувається в двох формах: поточній і підсумковій:

- поточний контроль здійснюється куратором від випускової кафедри університету та безпосередньо керівником організації (наставником, тренером);
- підсумковий контроль здійснюється в ході захисту звіту про навчання за елементами дуальної форми освіти.

3. Програма навчання за елементами дуальної форми освіти

У процесі проходження навчання за елементами дуальної форми освіти студенти розглядають шляхи реалізації проблем у сфері фізичної культури і спорту.

Ознайомлення з організацією (установою) - базою навчання за елементами дуальної форми освіти

3.1. Загальне ознайомлення з підприємством / організацією

Ознайомлення з історією створення і розвитку, специфікою господарсько-фінансової діяльності установи/організації, його організаційна структура, ознайомлення з законодавчими і нормативно-правовими документами, що встановлюють правовий статус та регламентують діяльність

установи/організації; станом управління діяльністю установи/організації загалом.

3.2. Аналіз стану та результатів окремих напрямів діяльності установи/організації

Аналіз основних функцій та взаємозв'язок структурних підрозділів в процесі виконання функціональних завдань.

Організація комерційної діяльності в установі/організації. Функції й завдання, що виконують фахівці відповідних відділів. Аналіз нормативних документів, які регламентують їх діяльність (положення про відповідні відділи, посадові інструкції тренерів), кількісний та якісний склад фахівців.

Оцінка стану організації діяльності за головними напрямками установи/організації.

Охарактеризувати підрозділ (посаду), що здійснює професійну (тренерську) діяльність, визначити чи було впроваджено у діяльність установи/організації останнім часом нові технології, програми та методики у сфері фізичної культури і спорту.

Оцінити ефективність інноваційних проектів, які реалізувались в установі/організації.

В залежності від курсу, програма навчання за елементами дуальної освіти коригується як представником роботодавця, так і куратором від випускової кафедри закладу вищої освіти.

4. Основні види робіт під час проходження навчання у формі елементів дуальної освіти.

2-й курс

1. Ознайомитися зі структурою, змістом та методами роботи спортивної організації, яка є об'єктом навчання (ДЮСШ та інші).
2. Ознайомитися з роботою спортивних секцій об'єкту навчання та напрямками діяльності фахівця (тренера).
3. Ознайомитися з контингентом закріпленої навчально-тренувальної групи.

4. Бути присутнім на навчально-тренувальних заняттях.
5. Провести навчально-тренувальні заняття з спортсменами прикріпленої групи у ролі помічника (асистента) тренера.
6. Ознайомитися з програмним та навчально-методичним забезпеченням для ДЮСШ (іншої установи/організації).
7. Взяти участь в проведенні навчально-тренувальних занять як асистент тренера.
8. Ознайомитися з організацією і проведенням спортивних змагань.
9. Ознайомитися з особливостями проведення занять з групами різного віку і статі.
10. Брати участь у методичних нарадах з методистом навчання від випускової кафедри.

Підготувати:

- Індивідуальний план роботи на період проходження навчання.
- План тренувального процесу на період проходження навчання (мезоцикл) для навчально-тренувальної групи.
- Журнал обліку роботи з навчально-тренувальною групою.
- Плани-конспекти навчально-тренувальних занять (1-2).

3-й курс

1. Провести навчально-тренувальні заняття з спортсменами прикріпленої групи у ролі помічника (асистента) тренера.
2. Ознайомитися зі змістом роботи тренерської ради та суддівської колегії спортивної організації - об'єкта навчання.
3. Взяти участь у підготовці та проведенні спортивного вечора чи показових виступів, спортивних змагань.
4. Опрацьовувати наукову та навчально-методичну літературу з основ спортивної підготовки.
5. Брати участь у методичних нарадах з викладачем-методистом навчання від випускової кафедри.
8. Засвоїти методику оформлення основної документації спортивних змагань з

виду спорту, а саме: заявки, картки спортсмена, протоколу змагань, звіту про проведення змагань.

9. Засвоїти методику складання документації планування та обліку навчально-тренувального процесу в ДЮСШ.

10. Допомогати тренеру в прийомі контрольних нормативів в учнів навчально-тренувальних груп.

11. Вдосконалювати знання з методики навчання та тренування дітей, підлітків на об'єкті навчання.

12. Ознайомитися з документацією, технологією підготовки та проведенням навчально-тренувальних зборів.

13. Ознайомитися з документацією щодо оформлення спортивних розрядів і звань.

Підготувати:

1. 1-2 плани-конспекти навчально-тренувальних занять.

2. Положення про спортивні змагання з виду спорту.

3. Документацію по роботі з навчально-тренувальною групою.

4. Контрольні запитання до семінару з підготовки суддів з виду спорту.

5. Контрольні нормативи з ЗФП та СФП, що дають право переводу до наступної навчальної групи за рівнем підготовленості.

6. Авансовий звіт про відрядження на навчально-тренувальні збори чи змагання.

7. Заявку на участь у спортивних змаганнях.

8. Кошторис на проведення навчально-тренувального збору чи участі у змаганнях.

4-й курс

1. Ознайомитися з порядком придбання, видачі та списання спортивного одягу, інвентарю та обладнання.

2. Проведення навчально-тренувальних занять з спортсменами прикріпленої групи у ролі помічника (асистента) тренера та самостійно.

3. Взяти участь у підготовці та проведенні спортивно-масових заходів згідно плану роботи бази навчання.

4. Продовжити знайомство з методичною і науково-дослідною роботою фахівця (тренера) на об'єкті навчання.
5. Опрацьовувати наукову та навчально-методичну літературу з теорії та методики спортивного тренування.
6. Брати участь у методичних нарадах з викладачем-методистом від випускової кафедри.
7. Ознайомитися з методиками проведення педагогічного контролю тренувального процесу в групі.
8. Засвоїти обов'язки і права представника команди на змаганнях, тренера команди, суддівського персоналу відповідно до правил змагань з обраного виду спорту.
9. Ознайомитися з особливостями організації і проведення тренувального процесу з дітьми, підлітками та юнаками.
10. Проведення навчально-тренувальних занять з спортсменами прикріпленої групи у ролі помічника (асистента) тренера та самостійно, проведення контрольного навчально-тренувального заняття.
11. Ознайомитися з нормативними показниками забезпечення харчуванням на зборах, добових у відрядженнях спортсменів та тренерів, вартості проїзду та порядком оформлення відповідної документації та звітів.
12. Ознайомитися з порядком оформлення угод на оренду спортивної бази для проведення навчально-тренувальних зборів чи спортивних змагань.
13. Ознайомитися з методикою складання регламентуючої документації щодо підготовки та проведення спортивних змагань з виду спорту.
14. Прийняти участь у педагогічному аналізі контрольного заняття, проведеного одним із студентів з групи.
15. Закінчити оформлення звітної документації.
16. Взяти участь у підсумковій нараді тренерів і методистів для підведення підсумків роботи на базі навчання та отримання характеристики.

Підготувати:

1. Угоду на оренду спортивної бази для проведення навчально-тренувального

процесу.

2. Протоколи проведення спортивно-масових заходів.
3. Звіт головного судді змагань.
4. Положення про організацію змагань.
5. Заявка від команди на участь у змаганнях.
5. Документацію по роботі з навчально-тренувальною групою.
6. 1-2 плани-конспекти навчально-тренувальних занять.
7. Акт на списання використаного спортивного одягу, інвентарю та обладнання.

5. Оформлення звіту

У реферативному звіті про навчання за елементами дуальної форми освіти (презентації) відображаються результати вивчення програмних питань, висновки і рекомендації.

Обсяг текстової частини звіту – 5-10 сторінок (всі питання мають бути відображені, але без зайвої інформації).

Звіт готується у формі реферативного проекту (загальне внутрішнє консультування), має відобразити всі аспекти діяльності студента на місцях навчання за елементами дуальної форми освіти.

6. Сесійний контроль та підсумкова атестація за елементами дуальної форми навчання

Контроль за виконанням графіку навчального процесу здійснює куратор студента, що призначений на випусковій кафедрі.

По завершенню навчання та виконання індивідуального плану у повному обсязі студенти, що навчаються за елементами дуальної освіти, складають реферативний звіт, а оцінка його є обов'язковим компонентом і враховується при виведенні підсумкової оцінки у вигляді заліку.